

De verrukking

Auteur: Ivo Michiels

De Bezige Bij | 201 pagina's | September 1999

Matthias Vermeijen is een begrafenisondernemer die zichzelf met verve opwerpt als meesterchirurg, meestercouturier, kapper en visagist, maar ook als meesterverteller - en vooral als beschermheer van de doden die hem lief zijn. Een zonderlinge gast, die afwisselend verschijnt in de gedaante van gewiekst zakenman, verkondiger van uitdagende theorieën en droombeelden, halfzachte erotomaan, maniakaal schoonheidsspecialist en gevaarlijk neppoliticus.

Hij spreekt met de lichamen die hij onder handen heeft over hoogst curieuze geschiedenissen die, hoe komisch soms ook, samen een verhaal van schrikwekkende alledaagsheid vormen. Tegelijk neemt zijn visie op de mensheid gevaarlijke vormen aan: een rechtsradicale oplossing voor het lijden der mensen begint hem te dagen.

Michiels schrijft in een luchtige, geestige stijl en heeft dit boek, dat veel meer een roman is dan de eerdere delen in de Journal- brut- reeks, ingenieus opgebouwd.

Ivo Michiels (Mortsel, 1923), erelid van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, schreef onder andere Het afscheid (1960) en de vijfdelge reeks Het boek Alfa voordat hij begon aan zijn tiendelige Journal brut. De jongst verschenen titels zijn Daar komen scherven van en Sissi.

Over Sissi:

'Een vakman van aparte klasse, de opgewektste telganger uit onze literatuur.' Yves van Kempen, De Groene Amsterdammer

'Film en leven, persoonlijke geschiedenis en collectieve, beeld en woord, alles deint mee op de dansvloer van Sissi... Laat Michiels maar flipperen en schuiven.' Arjan Peters, de Volkskrant

Recensie:

Een verfijnde spoeling

Het komt zelden voor dat een uitvaartondernemer zo welbespraakt is als Matthias Vermeijen. Het komt eveneens zelden voor dat ondernemers dat talent onbeschaamd uiten in het bijzijn van de nabestaanden van de dierbare, geliefde of liefste overledene. Vermeijens gerebbel zou een aangenaam tijdverdrijf zijn voor begrafenissen van verre, vage en stokoude dode kennissen. Nu is het enigszins misplaatst. Maar wel vermakelijk.

Begrafenisondernemer Vermeijen is - om in begrafenistaal te spreken - méér dan een begrafenisondernemer. Hij is meesterverteller, meesterchirurg, meestercouturier, kapper en visagist. Professies die hun nut onder de levenden al ruimschoots bewezen hebben. Voor doden is het een tamelijk nieuwe ontwikkeling. Vermeijen voldoet niet aan de clichés die zijn beroep oproept. Hij is niet de bescheiden op de achtergrond opererende figuur die alleen daar waar nodig wat zalvende woorden spreekt. Hij is een echte doe- het- zelver. Hij ontfermt zich over een lijk als het binnen wordt gebracht en laat het pas gaan als hij al zijn kwaliteiten heeft gebruikt.

'O mensen, het is 't laatste wat we voor ze doen kunnen, de dierbaren nog een beetje leven geven. Voorgeven alsof ze nog tussen ons vertoeven, zich hebben opgemaakt voor 't feest. Wie voor een feest is uitgenodigd loopt citopresto naar de kapper, leeftijd of geen leeftijd, heb ik gelijk?'

'Toch geen blond of zo?' Een verontwaardigde dochter.

'Niets dat in 't oog springt,' zei Matthias, 'een verrijnde spoeling, een tikkeltje verzilveren, al iets van de engel aanbrengen.'

De Verrukking is het negende deel van het journal brut- project waarmee Ivo Michiels begin jaren tachtig begon. Hij kondigde toen aan in deze cyclus tien boeken te laten verschijnen, elke twee jaar één. De titels had hij ook al paraat. In een interview dat hij halverwege de reeks gaf, lichtte hij zijn project toe. '... Het is in de eerste plaats een uitdaging voor mezelf. Zolang ik dit moet doen, blijf ik in leven...' Dat doet het ergste vrezen voor de nog resterende levensduur van de Vlaamse auteur, want het journal brut- project heeft nog slechts één titel te gaan. Michiels is inmiddels halverwege de zeventig en verwierf boekenlijstbekendheid met het in 1960 verschenen Het Afscheid.

Matthias Vermeijen maakt in deze roman een gevaarlijke ontwikkeling door. De afschrikwekkende alledaagsheid van sommige levens, leidt hem allengs naar een visie waarin hem een rechtsradicale oplossing voor het lijden der mensheid begint te dagen. Die oplossing is natuurlijk welkom, maar of die nog rechtsradicaal moet zijn? Het maakt van Vermeijen die in eerste instantie nog overkomt als een zonderlinge, maar ongevaarlijke begrafenisondernemer, een gevaarlijk individu.

Vermeijens talenten spelen zich af op vlakken die niet direct met de dood geassocieerd worden. Hij had in de reclame kunnen zitten; zijn slogans blijven hangen. Wie met Vermeijen speelt, is in een ommezien gevierendeeld. Hij had make upartiest in de Joop van den Ende- stal kunnen zijn. Tintcrèmes: potjes van 5 gram met: crème ivoortint - ambertint- lichte vleestint -... Als chirurg had hij gezien zijn instrumentarium ook het een en ander aan goeds kunnen verrichten. Rechte kaakslagaderbuis, lengte: 97 mm., buitendoorsnede: 1 mm.

Michiels schreef met dit voorlaatste deel van zijn journal brut- project een hoogst vermakelijk, bij vlagen beklemmend boek. Gewenning aan het in eerste instantie taaie Vlaamse taalgebruik, treedt snel op. Verbazing en verrukking strijden bij deze verrassende en volstrekt unieke roman om voorrang.
(Marijke Streefkerk)

ISBN 90 2343 866 3